

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ ТА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

НА ДОПОМОГУ КЛАСАМ БЕЗПЕКИ

ВЧИМОСЯ БЕЗПЕЦІ ГРАЮЧИСЬ:

**ВЕСЕЛІ ТА СЕРЬОЗНІ
ТЕСТИ, ІГРИ, СИТУАЦІЇ**

Харків -2023

Автор - укладач - Горпинченко В.М., методист обласного методичного кабінету (безпеки життєдіяльності населення)

Вчитись із захопленням – це цікаво. А вчитись безпеці з гумором, безпосередньо та нестандартно - це запорука стовідсоткового засвоєння навчального матеріалу! Адже ототожнюючи себе з героями ситуацій, запам'ятовуючи емоції, що при них виникають, обираючи модель поведінки в залежності від небезпечових обставин, учні підсвідомо закарбовують вивчене, що за потреби спрацьовує в реальних умовах.

Матеріали збірки є ресурсом для забезпечення такого підходу до навчання, адже тести, ігри та кейси охоплюють найбільш актуальні для дітей небезпечові ситуації і передбачають варіативність їх вирішення та спроможність розмірковувати і фантазувати без обмежень та напруги.

Класи безпеки створюють для реалізації вищезазначеного ресурсу благодатний ґрунт, бо мають відповідне оснащення та освітній потенціал, особливо в зонах, які мають технічні можливості та відповідні тестам, ситуаціям та іграм наочні матеріали.

Запропонуйте своїм учням вчитись граючи - зробіть вивчення питань безпеки незабутніми та веселими!

Зміст

Вступ	
Розділ I. Веселі сучасні тести про безпеку	
Розділ II. Серйозні тести про небезпеки.....	
Розділ III. Ситуативні завдання.....	
У лісі... ..	
Пожежа в лісі... ..	
Гроза... ..	
Змії... ..	
Пожежа в будинку... ..	
На воді... ..	
На льоду... ..	
Допомога при переохолодженні... ..	
Дім і вулиця... ..	
Розділ IV. Ігри — завдання.....	
Гра «Сигнальні картки»	
Сюжетно –рольова гра. «Я і незнайомець»	
Гра «Лінія ризику»	
Гра “Брейн- ринг”.....	
Список використаної літератури	

I

Веселі сучасні тести про безпеку

Наприклад, цікаві тести казково - ігрової форми.

Тест № 1

У лісі дітей раптово застала пожежа. Щоб врятуватись, кожен діяв по-своєму. Мишко Воробйов виліз на найвище дерево й почав дути згори, щоб полум'я не охопило дерево. Катя Сомова стрибнула по самі вуха в найближче болото, набравши до рота болотної води, щоб не перегрітися. Богдан Спокійний надів протигаз і залишився стояти на місці. Відважна Леся Громуха почала гасити полум'я бейсбольною битою. Назар Мозговий спочатку хотів відібрати протигаз у Спокійного, але потім вирішив вибиратися з лісу услідом за тваринами, що почали тікати з лісу.

Хто вчинив правильно? Виберіть правильну відповідь:

- 1) Мишко Воробйов: так, ні;
- 2) Катя Сомова: так, ні;
- 3) Богдан Спокійний: так, ні;
- 4) Леся Громуха: так, ні;
- 5) Назар Мозговий: так, ні;
- 6) тварини, що повтікали з лісу: так,ні;
- 7) ваш варіант відповіді.

Тест № 2

Наталка Невмируща випадково порізала собі вену. Її подруга Оля Пам'ятна дуже злякалася, коли побачила, що з рани тече темна кров. Та Оля точно знала, що в подібних випадках необхідно перетягти пошкоджену руку джгутом, щоб зупинити кровотечу, й упевнено наклала джгут трохи нижче рани. Але кров не зупинилась.

Що потрібно було зробити Олі? Виберіть правильну відповідь:

- 1) накласти джгут прямо на рану;

- 2) в разі венозної кровотечі накладити джгут вище місця поранення;
- 3) вилити на рану пляшечку йоду;
- 4) накладити джгут на шию;
- 5) ваш варіант відповіді.

Тест № 3

Учні 11-А класу вирушили на пікнік. Вони вибрали для вогнища затишну галявинку, яка з усіх боків була захищена високими тінистими деревами, та їй заходилися розкладати багаття, щоб смажити шашлики. Однак сильний порив вітру підхопив полум'я, і вже за кілька хвилин суха трава та опале листя загорілись, уся галявина зайнялася пожежею.

Що юнаки і дівчата зробили неправильно? Виберіть правильну відповідь:

- 1) вогнище розпалювали не на відкритому витопаному майданчику, бажано ближче до води;
- 2) не зрубали попередньо усі дерева біля вогнища;
- 3) забули прочитати над вогнищем магічне заклинання і принести йому в жертву класного керівника;
- 4) не розклали ватру на плоту й не спустили на воду;
- 5) ваш варіант відповіді.

Тест № 4

Молодший брат Кирила Поспішайкіна впав з дерева і, здається, щось зламав — голосно плаче й не в змозі ворушити ногою. Кирило підхопив брата на руки й поніс додому.

Як треба було вчинити Кирилу? Виберіть правильну відповідь:

- 1) не звертати уваги на постійні скарги брата;
- 2) оглянути хлопчика та з'ясувати: чи можна його транспортувати, в разі необхідності викликати «швидку допомогу»;
- 3) терміново посварити брата за те, що той лазить по деревах;
- 4) смикнути за хвору ногу, щоб вправити її;
- 5) ваш варіант відповіді.

Тест № 5

(Славко Тугодуменко, повернувшись зі школи та пообідавши, вирішив трохи відпочити м послухати плеєр. Прослухавши кілька пісень, Славко задрімав, забувши про те, що залишив на плиті чайник. Прокинувся хлопець від сильного запаху чаду та диму. Поки він спав, вогонь встиг перекинутись із кухні у коридор і кімнату, і тепер, щоб дістатися виходу, Славку необхідно подолати простір, охоплений полум'ям.

Що треба зробити хлопцю, щоб вибратися з приміщення, в якому почалась пожежа?

Виберіть, на ваш погляд, правильну відповідь:

- 1) негайно вистрибнути з вікна;
- 2) терміново наповнити ванну водою та зануритися у воду до приїзду пожежних;
- 3) розчистити собі шлях маминим оприскувачем для зволоження білизни під час прасування;

- 4) накритися з головою мокрою тканиною й повзком пробиратися до виходу, бо ближче до підлоги менше диму;
- 5) включити вентилятор і нести його поперед себе, поки вистачить дрота;
- 6) ваш варіант відповіді.

Тест № 6

Під час літнього походу Наталку Комарову вкусила якась зла комаха. Місце укусу весь час свербіло. Наталка постійно чухала малесеньку цяточку, яка надвечір перетворилася на велику червону пляму. Довелося звернутися за допомогою до лікаря.

Що треба було зробити Наталці, щоб не дійшло до такої неприємності?

Виберіть правильну відповідь:

- 1) вкусити у відповідь зухвалу комаху;
- 2) піти до лісу у скафандрі;
- 3) змазати ранку одеколоном, йодом чи зеленкою;
- 4) заліпити скотчем місце, де вкусила комаха, щоб не розчісувати;
- 5) ніколи не ходити до лісу;
- 6) ваш варіант відповіді.

Тест № 7

Семикласники пішли на річку рибалити. Костя Жмурко складав упійману рибу, що лежала на траві, до целофанового пакета. Коли він узяв чергову рибку, раптово з трави виповзла змія та вкусила його за руку. Дмитро Думко поспішив товаришу на допомогу.

Що йому потрібно зробити? Виберіть правильну відповідь:

- 1) зробити штучне дихання і непрямий масаж серця;
- 2) перетягнути руку змією, бо джгута поруч немає;
- 3) зробити прямо на березі переливання крові;
- 4) відсмоктати отруту й терміново звернутися до лікаря;
- 5) подати до суду позов на змію і зажадати здати отруту для використання в лікарських цілях;
- 6) ваш варіант відповіді.

Тест № 8

У кухні Петра Півняка мешкають муха Крилатка, таргани Хрум і Чавк, миша Муська, комар Піскун та мураха Цукрина.

У чому помилка Петра Півняка? Виберіть, на ваш погляд, правильну відповідь:

- 1) не повісив на двері квартири табличку «Зоосад»;
- 2) не переселив друзів з кухні до своєї кімнати, пожалкував віддати їм свої простирад ла і подушку;
- 3) не позбавився цих мешканців;
- 4) ваш варіант відповіді.

Тест № 9

У Оксани Довгалюк розболілася голова від занять математикою.

Що зробить Оксана? Виберіть правильну відповідь:

- 1) візьме з маминої аптечки жменю-другу синеньких пігулок;
- 2) проковтне коробку-дві жовтеньких пігулок з татової аптечки;
- 3) вип'є зразу всі розчинні таблетки з написом «UPSA» з бабусиної аптечки;
- 4) ваш варіант відповіді.

Тест № 10

Під час літнього відпочинку в селі Женя Булькін упав у річку. Він не вмів плавати, тому зразу ж почав тонути. На щастя, поблизу з'явився Микола Хуторний.

Що треба зробити Миколі, щоб надати допомогу Жені? Виберіть правильну відповідь:

- 1) знайти мегафон і детально проінструктувати того, хто тоне, як дістатись берега;
- 2) кинути якусь дерев'яну річ, цілячись у голову;
- 3) відбуксувати того, хто тоне, до берега і зробити йому штучне дихання;
- 4) стояти і дивитись, як тоне товариш, щоб самому не робити таких помилок;
- 5) ввічливо спитати про температуру води;
- 6) втекти;
- 7) ваш варіант відповіді.

Тест № 11

Під Новий рік Макс Тугодуменко, гойдаючись на гойдалці, почав злизувати сніжинку та й прилип язиком до металевої ручки гойдалки. Відірвати язика ніяк не вдавалося, було нестримно боляче.

Друзі спочатку сміялися, а потім зрозуміли, що Макса треба рятувати.

Як допомогти Максусу? Виберіть правильну відповідь:

- вирізати зварювальним апаратом ту частину гойдалки, яка прилипла до язика, й віднести в тепле місце разом з Максусом;
- ошпарити залізо та язика кип'ятком;
- відідрати язика за допомогою викрутки;
- поливати ручку теплою водою, поки язик не відстане від металу;
- швидко смикнути Макса за вуха;
- ваш варіант відповіді.

Тест № 12

Іван Дотепний, повернувшись додому, побачив, що вхідні двері відчинені, а з квартири чути сторонні голоси.

Що потрібно зробити Івану? Виберіть правильну відповідь:

- 1) увійти до квартири й розправитися з грабіжниками прийомми карате;
- 2) непомітно піти, а за годину повернутись;
- 3) спуститись до сусідів та зателефонувати до міліції за номером «102».

- 4) ваш варіант відповіді.

Тест № 13

Під час уроку праці хлопці з 8-А в кабінеті вчилися збирати столи та п'яти різні електронні схеми. Після закінчення уроку Віталік Небезпечний, поспішаючи додому, забув вимкнути паяльник. Поряд була купа стружок, яку хлопці теж не прибрали. Через деякий час у кімнаті виникла пожежа, а невдовзі майже вся будівля школи була охоплена полум'ям.

Чому це трапилось?

- 1) через грубе порушення правил техніки безпеки;
- 2) хтось із учнів старших класів курих у класі й заховав недопалок у парту;
- 3) пожежа виникла під час невдалого досліду на уроці хімії;
- 4) хтось із школярів, не бажаючи вчитись, вирішив здійснити невеликий теракт;
- 5) до школи прилетіли зухвалі інопланетяни, через них і сталося коротке замикання;
- 6) ваш варіант відповіді.

Тест №14

Річки Амазонка, Дніпрянка та Міссісіпка беруть свій початок на п'ятому поверсі в квартирі Сергія Неумитого, який забув закрити кран перед тим, як піти до школи.

Чи загрожує це здоров'ю школяра Сергія, якщо відомо, що сусідів знизу змило хвилиною з четвертого поверху, але декотрі з них вижили й шукають організатора цієї біди, і чи збереже Сергій своє чесне ім'я? Виберіть, на ваш погляд, правильну відповідь:

- 1) загрожує здоров'ю;
- 2) дуже сильно загрожує здоров'ю;
- 3) ім'я буде збережено;
- 4) ім'я буде збережено посмертно;
- 5) ваш варіант відповіді.

Тест № 15

У Ганни Мухіної в лівому вусі мешкає бактерія Дуська, а в правому - мікроб Кеша. У Лізи Чистоплюйкіної у вухах багато сірки, тому вона не завжди чує шкільний дзвоник, і з цієї причини частенько запізнюється на уроки.

Чому з Ганною та Лізою ніхто не дружить? Виберіть правильну відповідь:

- 1) заперечують Дуська з Кешкою;
- 2) їм багато разів пропонували дружити, але вони цього не чують;
- 3) дівчата не слідкують за чистотою своїх вух, що загрожує їх здоров'ю та є неприємним для тих, хто поруч з ними;
- 4) ваш варіант відповіді.

Тест № 16

Що треба робити, якщо тебе хапає в під'їзді невідома особа (дядечко або тітонька)?

Виберіть правильну відповідь:

- 1) про всяк випадок мовчати, щоб не розсердити нападників ще дужче;
- 2) гукати «Допоможіть!»;
- 3) гукати «Пожежа!», а потім, коли двері відчиняться та визирнуть сусіди, благати про допомогу;
- 4) ваш варіант відповіді.

Тест № 17

Гена Веселий вирішив відпочити після школи. Спочатку він встановив нову комп'ютерну гру і кілька разів зіграв у неї; потім переглянув три бойовики, а на останок пішов на нічну дискотеку. Вранці він не міг розплющити очей і не пішов до школи.

Що б зробив ти, якби був на місці Гени? Вибери, на твою думку, правильну відповідь:

- 1) випив п'ять чашок міцної кави;
- 2) нікуди взагалі з дому не йшов, адже бойовики можна переглядати безкінечно;
- 3) вчасно повернувся додому і як слід виспався;
- 4) у барі на дискотеці випив би чогось тонізуючого;
- 5) ваш варіант відповіді.

Тест № 18

Люда Втрачайкіна заблукала в лісі, і їй дуже хотілося їсти. Добре, що навкруги було багато ягід. Люда з'їла дві жмені малини, жменю суниць. Потім вона побачила кущ з незнайомими чорними ягідками й скуштувала їх. За півгодини в неї сильно розболівся живіт. Чому це трапилося? Виберіть, на вашу думку, правильну відповідь:

- 1) ягід було замало;
- 2) Люда не змогла заїсти ягоди шоколадом;
- 3) у Люди не було солодкої газованої води, щоб запити ягоди;
- 4) Люда з'їла незнайомі ягоди, які виявилися неїстівними;
- 5) Люда побачила ведмедя і злякалася;
- 6) ваш варіант відповіді.

Тест № 19

Боря Худорляй не снідає вранці, а тільки п'є чай. Дорогою до школи він відчув голод і якраз знайшов на асфальті, поруч зі смітником, батон хліба.

Як ви думаєте, що зробить Боря? Виберіть правильну відповідь:

- 1) нашвидку з'їсть батон, щоб утамувати голод, і поспішить до школи;
- 2) потренує на батоні улюблений удар Пеле «сухий лист»;
- 3) залишить хліб у спокої та снідатиме вдома;
- 4) ваш варіант відповіді.

Тест № 20

Вова Тормозян підійшов до перехрестя й побачив, що світлофор горить одразу трьома кольорами — червоним, жовтим і зеленим, а в середині

перехрестя розмахує білим жезлом регулювальник.

Як вчинить Вова Тормозян? Виберіть правильну відповідь:

- 1) почекає, поки загориться четвертий — синій колір;
- 2) вирішить, що потрапив на святкову ілюмінацію, трошки подивиться та й піде додому;
- 3) піде так, ніби перехрестя нерегульоване і на ньому немає ніякого світлофору;
- 4) перейде вулицю відповідно до сигналу регулювальника;
- 5) ваш варіант відповіді.

Тест № 21

Улюблена сусідка по парті Павла Хатнього захворіла на грип. Що зробить Павло? Виберіть правильну відповідь:

- відвідає її та допоможе однокласниці з уроками;
- прийде до неї і ніжно поцілує, щоб вона швидше видужала;
- зателефонує їй;
- ваш варіант відповіді.

Тест № 22

Дмитро Дригайло прийшов на дискотеку з Танею Перебіжкіною. Поки Дмитро купував сік, його однокласник Славко Уводецький запросив Тетяну на танок.

Як вчинить Дмитро? Виберіть ваш варіант відповіді:

- 1) розіб'є апаратуру, щоб зірвати дискотеку;
- 2) вилле сік Тетяні на голову;
- 3) вчинить бійку з Славком, а з Тетяною - сварку;
- 4) привітається з однокласником і запропонує всім разом по склянці соку;
- 5) ваш варіант відповіді.

Тест № 23

Повертаючись увечері з дискотеки, дві подруги — Настя Довгоногова та Маша Вертихвіст вирішили зупинити автомобіль, щоб швидше дістатися додому. Вони сіли в першу-ліпшу машину, що зупинилась, але швидко зрозуміли, що їдуть зовсім незнайомою місцевістю. Дівчата вскочили в халепу...

Що треба було зробити, щоб уникнути зустрічі з гвалтівником? Виберіть, на вашу думку, правильну відповідь:

- 1) їхати додому громадським транспортом;
- 2) одягтись монашками;
- 3) благати міліціонера провести їх додому;
- 4) залишитися на дискотеці до ранку;
- 5) ваш варіант відповіді.

Тест № 24

Сашко Десеенсов та Петро Невдаха пішли купатися до річки. Петро зразу ж кинувся у воду, але йому звело судомами ноги, він почав тонути. Сашко

почав рятувати приятеля, однак, коли він, здавалося, вже підплив до товариша, той чомусь виявився в тридцяти метрах від Петра.

Що ж сталося? Виберіть, на вашу думку, правильну відповідь:

- 1) Сашко зовсім не збирався рятувати товариша, а просто вирішив поплисти в інший бік і подивитися, що там є цікавого;
- 2) Сашко вирішив підплисти ззаду й удати з себе акулу, щоб Петро від переляку сам вистрибнув на берег;
- 3) Сашко згадав щось приємне і забув, чому стрибнув у річку;
- 4) Сашка віднесло у бік, бо він не врахував сили течі;
- 5) ваш варіант відповіді.

Тест № 25

Під час прогулянки на будівельному майданчику Олексій Безноженко наштрикнувся на шматок арматури. Металевий прут глибоко увійшов у гомілку. Олексію було дуже боляче та страшно. Його приятель Юрко Затіряйло й гадки не мав, як допомогти товаришеві, бо під руками не було нічого, чим можна було б обробити рану.

Що треба зробити Юрку для порятунку друга? Виберіть, на вашу думку, правильну відповідь:

- 1) видерти з рани прута, щоб разом із кров'ю з неї вимилися усі бактерії;
- 2) в жодному разі не чіпати прута, а терміново доставити Олексія до найближчого травматологічного пункту;
- 3) збігати додому за йодом або зеленкою;
- 4) розповісти Олексію анекдот, щоб той не занепадав духом і йому не було так боляче;
- 5) зламати Олексію пальця, щоб він і думати забув про поранену ногу;
- 6) ваш варіант відповіді.

Тест № 26

Юрко Костенко зажадав піти на футбол разом з однокласниками. Але, прокинувшись уранці, відчув себе не дуже добре, з'явилися кашель, нежить і на додачу - температура, хоч і невисока. Він ковтнув дві таблетки аспірину та пішов на стадіон. Наступного дня довелося викликати лікаря. З'ясувалося, що у Юрка - запалення легень.

Як слід було вчинити Юркові, щоб не піддавати себе небезпеці тривалого лікування, витратити чимало коштів на ліки? Виберіть, на вашу думку, правильну відповідь:

- 1) піти не на футбол, а на хокей;
- 2) випити не дві таблетки, а всю упаковку аспірину;
- 3) не піти на стадіон, а зразу звернутися до лікаря;
- 4) негайно почати загартування: фізичні вправи, обливання холодною водою, тоді на стадіон можна було б взагалі йти без шапки;
- 5) ваш варіант відповіді.

Тест № 27

11-Б клас складав залік на уроці фізкультури з бігу на довгі дистанції. Під

час кросу на півшляху до фінішу Сергій Тютюнник зрозумів, що далі він бігти не в змозі, бо в нього потемніло в очах, перехопило дихання та підкосилися ноги.

Що потрібно робити Сергію? Виберіть, на вашу думку, правильну відповідь:

- 1) ніколи більше не відвідувати уроки фізкультури;
- 2) закурити цигарку та в бадьорому настрої дістатися фінішу;
- 3) присісти на траву та відпочити;
- 4) відмовитися від куріння, вести здоровий спосіб життя;
- 5) для швидкості прийняти пару-трійку таблеток амфітаміну;
- 6) ваш варіант відповіді.

Тест № 28

Оленка Лижнікова та Оксана Палкіна каталися з гірки на лижах, не звертаючи уваги на сильний мороз. Раптом Оленка побачила, що ніс в Оксани якось дивно побілів, а Оксана, торкнувшись свого носа, сказала, що не відчуває його. Дівчата знали, що обмороження небезпечне, тому треба щось терміново робити.

Як вчинити? Виберіть, на вашу думку, правильну відповідь:

- 1) щосили розтерти носа снігом;
- 2) сунути носа у замет, бо трава під снігом не мерзне;
- 3) прикрити носа рукавичкою чи шарфом та негайно йти додому;
- 4) не звертати уваги — все пройде й так;
- 5) затулити носа й дихати ротом, щоб ніс не напружувати;
- 6) ваш варіант відповіді.

Тест № 29

Софійка Липкогубова з'їдає за день п'ять батончиків «Марс».

Іришка Сладенька з'їдає по три маленьких шоколадки «Корона» вдень і три - на ніч.

Петрик Малокремов збирає іграшки з «Кіндер-сюрпризів» та «Петрушки», тому щодня його колекція збільшується на 8 - 10 одиниць.

Чому у дітей болять зуби й вони часто пропускають школу?

Виберіть, на вашу думку, правильну відповідь:

- 1) вони їдять забагато солодкого;
- 2) вони готуються до шоколадних конкурсів;
- 3) їм ніколи ходити до школи, бо поїдання шоколаду з подальшим ходінням до лікарів забирає у них забагато часу;
- 4) ваш варіант відповіді.

Тест № 30

6-Б клас пішов у похід. Три товариша - Сашко Азимутов, Юрко Астроляб'єв та Максим Бусоль - відстали. Хлопці вирішили повернутися, хотіли знайти дорогу за допомогою компаса, та з'ясувалося, що компаса якраз ні в кого з них немає. Тепер вони й гадки не мають, як вийти з лісу.

Як треба було вчинити? Виберіть, на вашу думку, правильну відповідь:

- 1) розділитися по одному й піти шукати дорогу в різних напрямках;
- 2) розкласти харчі та перекусити, щоб голова краще міркувала;
- 3) визначити напрямок за допомогою моху та мурашника;
- 4) сидіти на місці та чекати, поки б-Б не почне їх розшукувати;
- 5) не сидіти на місці, а пограти в рухливі ігри, поки б-Б їх не знайде;
- 6) ваш варіант відповіді.

Тест № 31

Під час гасіння лісової пожежі в Антона Погорілова спалахнув одяг. Антон злякався та розгубився - він не знав, як запобігти біді, тому вирішив не панікувати і обміркувати спокійно, що робити.

А що насправді потрібно зробити Антону? Виберіть, на вашу думку, правильну відповідь:

- розшукати когось із дорослих і запитати поради в нього;
- бігати доти, доки одяг не згорить повністю;
- скинути із себе палаючий одяг чи загасити його, качаючись по землі;
- терміново випити п'ять літрів води;
- запропонувати іншим пограти у війну й прикинутися підбитим ворожим літаком;
- ваш варіант відповіді.

Тест № 32

Катерина Поганкіна дуже любе гриби. У холодильнику в неї баночка консервованих шампінйонів. На плиті - суп з грибків чорнобильських з Прип'яті, які купував батько на базарі. На смаження назбирали грибів усією родиною в лісосмузі біля коксохімічного заводу. А на третє завжди можна попити настій китайського гриба на чаю, який стоїть на підвіконні. Інші гриби розвелись у Катерини на ногах, які вона часто-густо забуває помити перед сном.

Які з перелічених грибів слід «зберегти», а з якими негайно розпрощатися? Виберіть, на вашу думку, правильну відповідь:

- 1) шампінйони, що виростили в штучних умовах: так, ні;
- 2) грибки чорнобильські, з Прип'яті: так, ні;
- 3) гриби, зібрані у лісосмузі біля коксохімічного заводу: так, ні;
- 4) настій китайського гриба на чаю: так, ні;
- 5) ваш варіант відповіді.

Тест № 33

Уяви, що ти знаходиш пляшечку з невідомою речовиною, але з привабливим написом на ній. Твої дії. Як це розуміти - «Я й так усе знаю»? Тоді допоможи дівчинці Алісі - персонажу казки Л.Керролл правильно вчинити в такій ситуації: дівчинка Аліса з Країни Чудес знайшла пляшечку з написом «Випий мене».

Як треба вчинити Алісі? Виберіть, на вашу думку, правильну відповідь:

- 1) негайно випити рідину з незнайомої пляшечки;

- 2) випити рідину та заїсти її пиріжком «З'їж мене»;
- 3) дати скуштувати рідину іншому персонажу - Кролику або доброму герою казки, а потім пити й самій;
- 4) віднести невідомий продукт мамі або Л'юїсу Керроллу;
- 5) ваш варіант відповіді.

II

Серйозні тести про безпеки

Тест 1. Чи притягуєте ви небезпеку?

Тест показує, чи вмієте ви себе вести так, щоб не виникло біди. З яким твердженням ви згодні?

1. *Про блискавку*

- а) щоб уникнути удару блискавки під час грози, треба ховатися у водоймище;
- б) якщо гроза застала вас у дорозі, треба притулитися до стіни або лягти на землю;
- в) автомобіль – надійний захист від блискавки.

Правильно – варіант в). Важливо лише не доторкатися до металевих деталей і опустити антену, вікна і двері щільно закрити. Металева оболонка авто створює захисний екран, званий «кліткою Фарадея».

2. *Про дії в натовпі*

- а) у натовпі зігнуті руки необхідно виставити перед грудьми, зчепивши пальці в кулак;
- б) опинившись в натовпі, треба підняти руки вгору;
- в) головне в натовпі-не загубити свої речі.

Правильно –варіант а). Головне,потрапивши в натовп, захистити грудну клітину. Якщо піднімете руки вгору, то опустити їх назад виявиться неможливим, а ваші незахищені ребра здавлюватимуть чужі боки і спини.

3. *Про підозрілі предмети*

- а) побачивши сумку, з якої стирчать дроти, треба крикнути, щоб всі покинули будівлю;
- б) якщо хтось лізе в підозрілу сумку, потрібно відійти за укриття - за стіну або стовп;
- в) побачивши підозрілий пакет, треба пересунути його в безпечне місце.

Правильно - варіант б). Виявивши підозрілий предмет, у жодному випадку не чіпайте його і не дозволяйте робити це іншим. Не потрібно, ґрунтуючись лише на своїх підозрах, піднімати паніку – кричати або бігти. Не виявляючи свого переляку, захопіть з собою інших людей і відійдіть в безпечне місце.

4. Про поведінку в лісі

- а) якщо ви заблукали, щоб вас швидко знайшли в лісі, треба по всій дорозі залишати які-небудь мітки;
- б) щоб в лісі визначити, де північ і південь, достатньо поглянути, з якого боку росте мох на деревах;
- в) йдучи в ліс, потрібно надівати одяг непомітних кольорів.

Правильно –варіант а). Яскрава обгортка від цукерок , шматок тканини на гілці – такі знаки дозволяють людині не заблукати , а рятувальникам швидко вийти на ваш слід. Яскравий одяг, який легко помітити серед дерев , полегшить пошуки.

А при визначенні сторін світу за обростанням мохом великих каменів, мурашникам і іншим прикметам треба враховувати сукупність факторів. Ліс - дуже складна структура, щоб подібні прикмети працювали чітко.

5. Про поведінку при лісовій пожежі

- а)при пожежі в лісі треба вирушати в напрямку поширенню вогню;
- б)за вогнищем в лісі завжди повинен хтось слідкувати, хоч би дитя;
- в)при пожежі в лісі треба рухатися проти вітру.

Правильно – варіант в).Не залишайте дітей одних біля багаття; якщо опинилися заручником лісової пожежі, визначте напрямок вітру і виходьте із зони вогню у напрямі, перпендикулярному його поширенню, проти вітру.

Тест 2. Який з вас грибник?

Перед вами 10 тверджень: визначте, яке з них справедливе, а яке – помилкове?

1. Їстівні гриби володіють приємним смаком, а поганки – неприємним.
2. Отруйний гриб можна відрізнити за запахом.
3. Великими грибами можна отруїтися.
4. Якщо опустити срібну ложку в каструлю з грибами, вона почорніє, коли там є отруйний гриб.
5. Голівки цибулі і часнику стануть бурими, якщо в каструлю з грибами при варінні потрапила поганка

6. Вживати смажені або варені гриби, які в свіжому вигляді довго зберігалися в холодильнику, небезпечно.
7. Якщо отруївся грибами, потрібно зробити зарядку або випити алкогольні напої.
8. Якщо кинути поганий гриб в молоко, воно згорнеться.
9. Бульбоподібне потовщення підстави ніжки - відмітна ознака багатьох поганок.
10. Отруйний гриб знешкодити не можна.

Відповіді:

1 - твердження помилкове. Люди, які вижили після отруєння блідою поганкою стверджують, що вона ніжна на смак, хрустка і зовсім не гірка. Те саме можна сказати і про червоний мухомор.

2 - твердження помилкове. Бліда поганка і червоний мухомор пахнуть так само «безневинно», як і печериці.

3 - твердження справедливе. Великі гриби, швидше за все, вже перезрілі. «До старості» в них накопичуються продукти розпаду білкових і жирових речовин, які здатні викликати погіршення травлення і нервової системи.

4 – твердження помилкове. Срібно чорніє під дією особливих груп амінокислот, які є практично у всіх грибах, - і їстівних, і неїстівних.

5 – твердження помилкове. Цибуля та часник можуть змінити колір під дією особливого ферменту, який може бути присутнім як в їстівних, так і неїстівних грибах.

6 – твердження справедливе. Гриби потрібно обробляти того ж дня, як їх зібрали. Навіть при зберіганні в холодильнику більше двох діб в свіжих грибах швидко розмножуються шкідливі речовини, які вже не зникнуть при виварюванні і жарці.

7 – твердження помилкове. При отруєнні грибами потрібний повний спокій. Не можна «відпоювати» людину, яка отруїлася, алкоголем. Все це підсилить сердечну діяльність, що призведе до швидкого всмоктування грибних отрут.

8 – твердження помилкове. Молоко згортається під дією ферменту пепсину і органічних кислот, які можуть зустрічатися як в їстівних, так і отруйних грибах.

9 - твердження справедливе. Капелюшок поганки можна запросто прийняти за сиріжку, тому не купуйте грибів без ніжок, яка видає отруйний гриб.

10 – справедливе твердження. Якщо сумніваєтеся в грибі, не беріть його. Уникнути отруєння можна лише в тому випадку, якщо отруйний гриб залишиться в лісі.

Тест 3. Хто прийде на допомогу?

Запишіть літери, вказані навпроти вибраних вами відповідей. Якщо відповіді вірні, у вас повинно вийти слово.

1. Чого не можна робити при пожежі в будівлі?

- а) повідомляти колег (адже підніметься паніка) (д);
- б) відкривати вікна (п);
- в) покидати будівлю, що горить (и).

2. Фобія – це:

- а) страх перед вірогідною небезпекою, наприклад, перед натовпом розлючених футбольних фанатів (в);
- б) страх, який привчив людину уникати якоїсь ситуації, наприклад, ходити до зубних лікарів (о);
- в) реакція, яка змушує зібратися, бути обачними (а).

3. Щоб вберегтися від спеки, треба...

- а) менше пити, щоб менше виділялося поту і в організмі зберігалось більше вологи (б);
- б) надівати світлий просторий одяг з натуральних тканин (р);
- в) пити пиво (ч).

4. Знайдіть вірне твердження:

- а) полум'я над газовим пальником має бути помаранчевого кольору з червоними язичками (а);
- б) поки горить газ, треба тримати квартиру закритою (р);
- в) каструлі з широким дном треба ставити на високу підставку, інакше газ згорає не повністю, виділяючи токсини (я).

5. Почувши на вулиці звуки сирени, треба..

- а) бігти в бомбосховище (щ);
- б) негайно подзвонити своєму начальникові або відповідальному за цивільну оборону в тій організації, де працюєте (о);
- в) включити телевізор або радіо (т).

6. Щоб не розсердити собаку, що підбіг до вас, треба...

- а) стояти на місці (у);
- б) дивитися їй в очі (в);
- в) відвернутися і спокійно піти (р).

7. Що небезпечно при ожеледі?

- а) ходити по краєчку тротуару (з);
- б) тримати руки в кишенях (н);
- в) дивитися під ноги (м).

8. **Чого не потрібно робити при загальній паніці?**

- а) намагатися урезонити панікерів (о);
- б) намагатися перевірити інформацію (и);
- в) відключати емоції (п).

9. **Де найменш небезпечно сховатися від грози?**

- а) у яру (ц);
- б) у автомобілі (к);
- в) під деревом (и).

Слово: *порятунок*

III

Ситуативні завдання

«У лісі»

Завдання 1.

Перебуваючи у лісі, виявилось, що ви повернулися на те ж місце, де були не так давно. День похмурий, зорієнтуватися за сонцем немає можливості. При вході в ліс о 8 годині сонце світило вам прямо у очі. Залізничне полотно залишилось за спиною, перпендикулярно вашому напрямку руху. Збираючи гриби, ви не помітили, що хмара закрила сонце. Став накрапувати дрібний дощ, похолоднішало.

Як ви думаєте, чи вірні наступні положення при спробі зорієнтуватися?

1. Дерева, велике каміння, скелі, зазвичай, обростають мохом з півдня.
2. Південний бік мурашника завжди крутіший за північний.
3. Гілки дерев густіші і довші завжди з південного боку.
4. Мурашники у лісі майже завжди знаходяться на східному боці дерев.
5. Кора беріз темніша і товща з північного боку.

Рішення:

Визначення боків горизонту за ознаками місцевих предметів базується на положенні цих предметів за відношенням до сонця.

1. *Дерева, велике каміння і скелі з північного боку обростають мохом.*
2. *Мурашники у лісі майже завжди знаходяться з південного боку дерев.*
3. *Північний бік мурашника крутіший південного.*
4. *Ягоди раніше набувають окрасу дозрілості з південного боку.*

5. Гілки дерев ростуть густішими і довшими завжди з південного боку.
6. На північному боці дерев кора завжди грубіша і темніша, ніж на південному.
7. Кільцеві шари річних приростів деревини завжди ширші з південного боку.
8. На північних краях лісових галявин і прогалів трава, як правило, густіша.

Завдання 2.

Як ви вважаєте, з північного чи південного боку:

- грубіша і товща кора великих дерев?
- світліша кора у берези?
- мурашник розташовується біля дерев і пеньків?
- пологий і крутий скат мурашника?

Рішення.

Кора великих дерев з північного боку завжди товстіша і грубіша, ніж з південного.

У берези з південного боку кора світліша.

Мурашники розташовуються, як правило, з південного боку дерев, пеньків, чагарників.

Південний скат мурашника зазвичай пологий, а північний крутий.

Завдання 3.

Збираючи гриби, ви втратили орієнтування. Ваша машина знаходиться на галявині зі сходу, паралельно краю якої на відстані 100 метрів проходить дорога, по якій ви приїхали у ліс.

Ясний, сонячний день. Час – 17 годин. У вас є електронний годинник.

Ваші дії?

Рішення.

Поділивши 360 градусів на 24, отримаємо 15 градусів, тобто уявне переміщення сонця за одну годину. Відомо, що Земля робить один оберт навколо своєї осі за 24 години, це дорівнює 15 градусам або 1 градусу за 4 хвилини. Відомо також, що сонце буває о 7.00 (8.00) – на сході, о 13.00 (14.00) – на півдні, о 19.00 (20.00) – на заході (в дужках – літній час).

Тому, якщо відомо час, можна знайти кут між напрямком на сонце і тим або іншим боком горизонту. Відкладаючи від напрямку на сонце отриманий кут, визначений за різницею реального часу і часу, коли сонце буває на півдні, сході чи заході, ми знайдемо відповідний бік горизонту.

У нашому випадку: час – 17.00 (літній). Так як сонце о 14.00 було на півдні, різниця дорівнює 45градусів (15градусів x 3), тому якщо стати обличчям до сонця і відкласти вліво кут 45градусів, то це буде напрямком на південь.

Якщо відкласти кут вправо, то це буде напрямком на захід. Решту визначити буде неважко.

Кут з достатньою точністю можна визначити наступним чином:

треба стати обличчям до сонця і витягнути руку в бік – кут між напрямком на сонце і витягнутою рукою буде дорівнювати 90 градусів; розділивши його навпіл, отримаємо 45 градусів, ще раз навпіл – 22,5 градусів, потім 11 градусів і т. д

Завдання 4.

Ви заблукали. Вам необхідно зорієнтуватися у напрямках. Час – полудень. Ваше місцезнаходження – північна півкуля. Де буде знаходитися північ, якщо ви встанете спиною до сонця:

- прямо перед вами;
- праворуч;
- ліворуч;
- **у напрямку вашої тіні;**
- у напрямку сонця.

Завдання 5.

Вночі ви втратили орієнтування. Видно зірки. Ви точно знаєте, що транспортна магістраль знаходиться від вас на сході. Як ви знайдете потрібний вам напрямок, орієнтуючись по зірках.

1. Знайдете сузір'я Великої Ведмедиці (воно має обрис ковша з ручкою). Через дві крайні зірки ковша проведете уявлену лінію, відстань між зірками відкладете 5 разів. У цьому місці ви побачите порівняно яскраву зірку, що називається Полярна, туди і будете рухатися.

2. Будете рухатися у бік, протилежний Полярній зірці.

3. Станете обличчям до Полярної зірки і будете рухатися у напрямку правої руки.

4. Станете обличчям до Полярної зірки і будете рухатися у напрямку лівої руки.

Завдання 6.

Роблячи перехід тайгою, ви втратили орієнтування. Знаючи про те, що у випадку неявки до зазначеного пункту вас будуть шукати, ви виконуєте наступне:

- враховуючи те, що в тайзі в літню пору розшукати вас з повітря буде важко, вийдіть на відкрите місце;

- підготуйте і розпаліть вогнище і, підтримуючи вогонь, чекайте рятувальний гелікоптер.

При появі гелікоптера в зоні видимості:

- будете бігати по відкритій місцевості, кричати, розмахувати руками, намагаючись привернути увагу екіпажу;

- підпалите сухе дерево на галявині;

- скористуетесь дзеркалом для подання сигналу біди;

- на відкритій місцевості будете робити колоподібні рухи над головою гілкою з прив'язаною до неї яскраво фарбованою частиною одягу.

Рішення.

Для людей, що потерпають від лиха, як і в стародавні часи, надійним сигналом про допомогу править вогнище. Щоб своєчасно подати сигнал

пошуковому літаку, вогнище готують завчасно.

Розкладають три вогнища на відстані 100 метрів одне від одного по одній лінії або у вигляді трикутника.

У лісових районах, у тайзі треба вибрати місце з розрідженою рослинністю: узлісся, берег водоймища, верхівка пагорба, лісова галявина.

При появі літака або гелікоптера підпалити вогнища, підкидаючи в них для димоутворення свіжу траву, мох, листя дерев, за можливістю – шматки гуми, мастильні матеріали.

В непогоду приготовані вогнища слід прикривати лапником або підручними матеріалами (поліетиленовою плівкою, шматками металу, брезенту і т.п.)

Увагу екіпажу пошукового засобу можна привернути:

- використовуючи «сонячний зайчик», направлений на кабінку літака гелікоптера;

- різними сигналами, демаскуючими місцевість (вирубати чагарник, розтягти на відкритому місці тканину яскравого забарвлення);

Завдання 7.

Вам треба визначити боки горизонту. Чи можна зробити це за хрестами церков?

Рішення.

Так, можна. Перекладка хрестів на куполах церков розташована у напрямі північ-південь, причому піднятий кінець перекладки хрестів має напрям на північ.

Завдання 8.

Русло річки, як правило, утворює закрути. У якому місці закруту найменша глибина і найповільніша течія ?

Рішення.

Біля ввігнутих ділянок берега глибина річки буває завжди найбільшою. Тут і течія води швидша. Тому вона підмиває берег і поглиблює русло.

Біля протилежного (опуклого) берега течія, як правило, сповільнюється : тут осідають наноси, що утворюють обмілини.

Ввігнутий берег зазвичай вищий і крутіший протилежного – опуклого.

Швидкість течії води на річках завжди менша біля берегів (ніж на фарватері), на розширених ділянках річки (а не на звужених), біля опуклих берегів (а не біля ввігнутих).

Завдання 9

Ви з товаришем в червні здійснюєте прогулянку по міському лісу. Після переходу через густий підлісок, вийшовши на дорогу, що веде додому, ви:

а) будете продовжувати рух, намагаючись швидше дістатися до дому;

б) перевірите один одного на наявність кліщів:

- при виявленні кліщів на тілі будете відривати їх руками;

- станете припалювати кліща сигаретою або змажете його йодом чи спиртом, щоб відвалився;

- будете присипати тютюновою крихтою або сіллю, змазувати кліща гасом,

рослинною олією;

- хоботок, що залишився в ранці, спробуєте видалити, підчепивши його нігтями руки;

- випадково роздавивши кліща, при попаданні смітинки в око, ніс будете видаляти її пальцями, доторкуючись до слизової оболонки носа, або терти очі.

Рішення.

При переході через густий підлісок перевірте, чи немає кліщів, що присмокталися.

Не відривайте їх руками. Щоб кліщ відвалився, припаліть його сигаретою, змажте йодом, спиртом, присипте тютюновою крихтою або сіллю, змастіть навколо нього олією, маслом, жирним кремом.

Хоботок, що залишився в ранці, видаліть голкою, прожареною на вогні, а ранку змажте спиртом або йодом.

Випадково роздавивши кліща, ні в якому разі не тріть очі і не торкайтеся до слизової оболонки носу раніше, ніж дуже ретельно вимиєте руки і протрете спиртом, горілкою, одеколоном.

Завдання 10.

Ви встановлюєте намет. Що, по-вашому, треба зробити у першу чергу ?

- а) установити стояки ?
- б) застібнути вхід ?
- в) розіпнути дно ?

Рішення.

В першу чергу необхідно розіпнути дно намету.

Завдання 11.

При облагодженні вогнища яким чином ви будете діяти?

1. При сильному вітрі розведете вогнище в укритті або вчините якимось інакше?

2. Для кип'ятіння води розведете широке вогнище, а для обігріву – невелике, конусоподібне?

3.Щоб вогнище довше не прогорало, будете використовувати сире дерево?

4. Де влаштуєте постіль: вище чи нижче рівня полум'я?

5. Для охорони полум'я в сильний снігопад розпалите вогнище під деревом з густими нижніми гілками?

6. Розтопку будете збирати на стоянці (привалі)?

7. Яку розтопку будете використовувати в непогоду?

Рішення.

При облагодженні вогнища в усіх випадках треба мати на увазі наступні обставини:

- вогнище повинне бути захищене від великого вітру (гілками, наметом, шматками жести, стінкою з каміння);

- вогнище ,розведене в укритті, виділяє чадний газ;

- для обігріву розводиться широке вогнище, а для готування їжі і кип'ятіння води – невелике, конусоподібне;

- *сухе дерево дає менше диму;*
- *тепло від вогнища іде вгору, тому постіль потрібно облаштувати вище рівня полум'я;*
- *для розтопки в непогоду вогнище можна швидко розпалити, якщо покласти в порожню консервну банку, обкладену гілками у вигляді піраміди, недогарок свічки, папір (ганчірку), просочену жиром, і підпалити;*
- *не слід розпалювати вогнище під деревом, вкритим снігом, так як від тепла сніг може обвалитися і загасити його;*
- *розтопку краще збирати по дорозі, а не на стоянці (привалі), де її може і не бути.*

Завдання 12.

Який тип вогнища доцільно вибрати, якщо треба закип'ятити чайник, зварити суп?

Рішення.

Якщо необхідно закип'ятити воду або що-небудь приготувати в одному відрі чи каструлі краще застосувати такий тип вогнища, як «курінь». Якщо ж необхідно використовувати кілька посудин одночасно – краще застосувати «колодязь».

Завдання 13.

Як вчинити, якщо ви не хочете, щоб полум'я вогнища було видно здаля?

Рішення.

Для цього треба розвести його в спеціально підготовленій воронці в землі. Доступ повітря до вогню буде здійснюватися за спеціально зробленими в землі каналами, а поставлений казанок закриє полум'я вогнища зверху і збоку. Цим же способом можна користуватися при сильному боковому вітрі.

Завдання 14.

У вас відсутні сірники, а вам необхідно зберегти добутий вогонь на довгий час. Ваші дії :

- наповните відро гарно висушеними грибами (трутовиками) або послідом тварин і запалите їх;
- наповните прогорілим вугіллям вогнища відро, в якому зроблені отвори;
- відшукаєте смолисту гілку і підпалите її;
- якщо є гас або бензин, наллете їх у відро і підпалите;
- підпалите шматок сухого трухлого пенька;
- наповните відро ялинковими і сосновими шишками і підпалите;
- зробите віник із сухих рослин і підпалите;
- інші варіанти.

Рішення.

В практиці існує багато способів збереження вогню на довгий час.

Якщо наповнити відро чи банку гарно висушеними грибами-трутовиками чи послідом тварин і підпалити, то вони довго можуть

тліти. Біля відра можна обігріватися навіть у русі. Коли як паливо використовувати гриб-трутовик, то таке вогнище не димить.

Якщо наповнити відро, в якому зроблені отвори для доступу повітря, перетлівшим вугіллям вогнища, то можна дуже швидко їх розпалити і тривалий час обігріватися.

Якщо є бензин і гас, то відро наповнюють піском і гравієм, поливають ними і підпалюють. Таке вогнище, якщо його періодично помішувати, може довго горіти.

Можна використовувати факели. Для їхнього виготовлення необхідно мати суху кору, тріски, мох або стружку. Між паличками сухих трісок прокладають мох, потім все це туго зв'язують в жмуток діаметром приблизно 15 см і довжиною до 70 см і обтягують корою. Такий факел може горіти приблизно 6 годин.

Ситуативні завдання «Пожежа в лісі»

Завдання 1.

Ви потрапили у велику лісову пожежу. Які ваші дії?

1. Кинете речі, залишите необхідний аварійний запас і будете йти назустріч вітру.

2. Кинете речі, залишите необхідний аварійний запас і будете йти за вітром.

3. Будете йти перпендикулярно вітру.

Завдання 2.

Під час виходу з зони лісової пожежі ви будете йти:

- за вітром, захищаючи органи дихання змоченим у воді шматком тканини, марлевою пов'язкою;

- *у невітряну сторону перпендикулярно крайці пожежі, використовуючи відкриті простори: дороги, галявини, берега струмків і рік, а також ділянки листяного лісу;*

- прощупуючи дорогу жердиною, уздовж русла лісової ріки за можливістю перпендикулярно напрямку вітру чи під кутом 45 градусів до нього;

- пригнувшись, проти вітру;

- переходячи межу пожежі проти вітру, уклавши голову й обличчя верхнім одягом.

Завдання 3.

Під час насування передньої крайки лісової пожежі необхідно:

- накривати язика полум'я віником з гілок з листям і тримати його до

повного припинення горіння;

- змітати вогонь у бік руху передньої крайки пожежі, немов розкидаючи язики полум'я і затоптуючи ногами невеликі осередки горіння;

- **змітати вогонь ковзким ударом у бік вигорілої площі з таким розрахунком, щоб відірвати полум'я від ще не палаючих часток, а невеликі язики затоптувати ногами;**

- змітати вогонь у бік вогнища, часто повертаючи глиняні віники для їхнього охолодження;

- наносити удари по передній крайці пожежі, немов розтираючи вогонь в боки.

Завдання 4.

Лісова пожежа підбирається до населеного пункту, ви:

- **будете чекати повідомлення через засоби масової інформації та діяти відповідно до вказівок органів місцевої влади та штабу ЦЗ;**

- укриєтесь в кам'яних будинках або вийдете на великі відкриті площі чи стадіони;

- будете швидко йти уздовж ріки або безпосередньо по воді;

- усі разом будете йти дорогою, що веде від вогню в той бік, що виведе в поле, до ріки або інше безпечне місце;

- збережете найкоштовніші речі, документи, продукти харчування на 2-3 дні, запас питної води і будете виходити з зони лісової пожежі перпендикулярно напрямку вітру в безпечне місце.

Завдання 5.

Горить торф'яне болото, ви:

- спробуєте його загасити листяними віниками або засипати ґрунтом передньої крайки пожежі;

- обійдете його боком, дотримуючись обережності та закриваючи голову одягом;

- **обійдете боком, рухаючись проти вітру, уважно оглядаючи та обмацуючи перед собою дорогу жердиною чи ціпком;**

- будете рухатися за вітром таким чином, щоб дим, наздоганяючи вас, не заважав орієнтуванню;

- обійдете його боком, рухаючись уздовж русла лісової ріки, струмка, за можливістю намагаючись вийти із зони задимлення.

Завдання 6.

Горить хлібне поле, ви:

- викличете пожежну охорону і, визначивши напрямок вітру, спробуєте самостійно загасити вогонь пуском зустрічного вогню;

- спробуєте косою, ціпком або ногами збити колосся на землю за напрямком вогню, утворивши смугу завширшки 0,5-1 м.;

- використовуючи принесені лопати, будете викопувати уздовж крайки вогню суцільну смугу з землі завширшки 20-40 см.;

- **будете збивати вогонь гілками, мокрим одягом, не даючи йому розгорятися і не допускаючи поширення по верху;**

- негайно відправите кого-небудь у найближчий населений пункт, а самі постараетесь вивести сільськогосподарську техніку, яка знаходиться у осередку пожежі.

Завдання 7.

Що необхідно робити людині, якщо на неї насувається вогняний вал?

1. Швидко побігти назустріч вогняному валу.
2. *Не баритися і впасти.*
3. *Закрити голову тканиною або одягом.*
4. *Не дихати.*
5. Швидко бігти від вогняного валу.

Завдання 8.

Як ви вчините, якщо побачите, що маленькі діти розпалили у дворі вогнище і кидають у полум'я папір, пластикові упаковки і балончики з-під аерозолів? Вкажіть правильні відповіді:

- треба зупинитися і пояснити їм, що це небезпечно;
- пройдете мовчки повз них;
- спробуєте зайняти їх чимось іншим;
- *загасите вогнище.*

Ситуативні завдання «Гроза»

Завдання 1.

Раптом розпочалася гроза. Ви бачите, що наближаються інтенсивні спалахи блискавки.

Ваші дії:

- сховаєтеся під величезним деревом;
- сховаєтесь під навісом скелі;
- залишитесь на відкритій місцевості, продовжуючи рух і не звертаючи увагу на грозу;
- знайдете укриття, яке не вирізняється на місцевості, і перекачаєте грозу.

Завдання 2.

Під час руху групи в грозу поруч ударила блискавка. Одна людина упала. При огляді ви помітили на його тілі обширі деревоподібні червоні смуги і явну відсутність ознак життя.

В якому порядку будете діяти:

- зробите штучне дихання постраждалому;
- закопаєте його в землю для відводу електричного струму, отриманого в результаті удару блискавки;
- розітрете спиртом ділянки тіла, на яких видні червоні смуги;
- не будете чіпати постраждалого, а почекаєте, доки він сам не прийде до тями.

Рішення.

Блискавка являє собою розряд атмосферної електрики, потужної по силі і напрузі, але дуже короткого за часом.

При ураженні блискавкою спостерігаються опіки, іноді дуже обширні, а у більш важких випадках – шок із зупинкою дихання і різким послабленням серцевої діяльності.

Не дивлячись на відсутність ознак життя, потерпілому необхідно негайно зробити штучне дихання до тих пір, доки він не почне дихати. Категорично забороняється закопувати його в землю, як іноді рекомендують нетямущі люди.

Завдання 3.

Вибрати номери правильних відповідей і розташувати їх в порядку черговості виконання при ураженні блискавкою.

1. Закопати ураженого блискавкою в землю.
 2. *Нанести прекардіальний удар і приступити до серцево-легеневої реанімації.*
 3. *Покласти холод на голову.*
 4. *Доручити кому-небудь викликати «Швидку допомогу».*
 5. Повернути потерпілого на живіт і чекати прибуття лікарів.
 6. *Переконатися у відсутності реакції зіниць на світло і пульсу на сонній артерії.*
 7. Піднести до рота дзеркальце або ватку (пір'їну) і за інтенсивністю запотіванню скла та руху ворсинок визначити наявність дихання.
 8. *Накрити поверхню з опіками чистою тканиною.*
 9. *Покласти холод на місце опіку.*
 10. Піднести до носа ватку з нашатирним спиртом.
- (Відповідь: 6, 2, 4, 3, 8, 9)**

Завдання 4.

Які дерева в грозу *найменше* блискавконебезпечні?

1. Ялина, тополя.
2. Дуб, модрина.
3. Осина, бузина.
4. *Береза, клен.*

Завдання 5.

В якому місці в грозу безпечніше за все сховатися від блискавки?

1. На вершині лісистого пагорба.
2. *У кущах в ярузі.*
3. Під великим деревом у полі.
4. Під стіною будинків.

Завдання 6.

Ви з приятелем потрапили в сильну грозу, раптом вашого друга вражає блискавка. Визначити спосіб, який не тільки не допоможе, але і нашкодить товаришу:

- зробити штучне дихання;
- *закопати постраждалого в землю;*
- зігріти тіло постраждалого.

Ситуативні завдання «Змії»

Завдання 1.

Перебуваючи у районі, де за вашими даними можуть бути отруйні змії, ви раптом відчули опік на щиколотці і побачили сліди від укусу. Який вид укусу є найнебезпечнішим?

- 1. Дві цяткоподібні смужки від зубів, у верхній частині яких справа і зліва на відстані приблизно 2 мм видно по дві великі цятки від укусу.*
2. Чотири дугоподібні цяточні смужки, причому усі цятки від укусів зубів мають однакові розміри.
3. Чотири цяткоподібні смужки, що утворюють прямокутник, причому дві з них більші.

Завдання 2.

Гуляючи у лісі, ви необережно наступили на отруйну змію, яка вас укусила в ногу. Які ваші дії?

1. Накладете джгут і перев'яжете рану.
2. Припечете ранку розжареним залізом або сірником.
3. Промиєте ранку перекисом водню і перев'яжете.
- 4. Видавите отруту або відсмокчите її ротом і звернетесь в лікарню.*
5. Вип'єте алкоголь.

Завдання 3.

Знаходячись у подорожі, ви потрапили в район, де багато отруйних змій. Що будете робити?

- 1. Чинити якомога більше шуму ногами.**
2. Йти тихо і спокійно, щоб не привернути увагу змій.
3. Рухатися повільно із зупинками через кожні 5-10 кроків, уважно оглядаючись навкруги.

Ситуативні завдання «Пожежа в будинку»

Завдання 1.

Через які причини частіше за все виникають пожежі у жилих і громадських будівлях?

1. У зв'язку із жаркою і сухою погодою.
- 2. Через несправність електромережі і електроприладів, а також виток газу.**
- 3. Необережне поводження і пустоці дітей з вогнем.**
- 4. Через використання несправних або саморобних обігрівуючих приладів, а також безтурботність і недбалість у поводженні з вогнем.**

Завдання 2.

Що відноситься до найвірогіднішої причини виникнення пожежі у квартирі?

1. Відсутність у квартирі вогнегасника.
- 2. Порушення правил експлуатації електроприладів.**
3. Постійно працюючий холодильник.
4. Не вимкнені електричні лампочки, ліхтарі.
- 5. Розваги дітей сірниками, петардами, бенгальським вогнем, запальничками.**
6. Відсутність у квартирі вогнегасника.

Завдання 3.

Більше скількох електроприладів забороняється одночасно включати в одну розетку?

1. Одного.

2. Двох.
3. **Трьох.**
4. Таких заборон немає.

Завдання 4.

Що необхідно використовувати для гасіння невеликих осередків пожежі у квартирі?

- 1 Будь-які рідини, що є в квартирі.
2. Старі газети.
3. Віник.
4. **Ковдру.**

Завдання 5.

При евакуації з приміщення, яке горить, що в ньому потрібно закрити?

1. Крани водопроводу.
2. Сейфи.
3. **Витяжні пристрої.**
4. Вхідні двері.

Завдання 6.

Чим краще всього накритися з метою безпеки, долаючи зону вогню?

1. Зірваними з вікна шторами.
2. Простирадлом.
3. **Мокрим пальтом або ковдрою.**
4. Клейонкою із столу.

Завдання 7.

Ви знаходитесь вдома. Відбулося замикання електромережі, у результаті чого виник невеликий осередок пожежі. Ваші дії?

1. Відкриєте вікна і почнете гасити пожежу самостійно.
2. **Відключите електромережу, будете намагатися загасити самі..**
3. Залишите будинок, викличете пожежну команду.

Завдання 8.

Вдома сталася пожежа. Ви викликали пожежних. При спробі залишити квартиру виявилось, що вийти неможливо (двері не відчиняються). Квартира знаходиться на 6-ому поверсі. Що будете робити?

1. Спробуєте піти через балкон або вікно по поручнях чи карнизах.
2. **Накинете на себе мокре простирadlo, ляжете на підлогу і будете дихати через змочений рушник.**
3. Закриєтеся у ванній кімнаті та включите воду.

Завдання 9.

Ви відкрили двері своєї квартири на 10-у поверсі і знайшли сильне задимлення у квартирі. Ваші дії?

1. Негайно спуститесь вниз на ліфті і вибіжите з будівлі.
2. Терміново виявите джерело задимлення.

3. Щільно закриєте двері і подзвоните по телефону «101» або « 112».

Завдання 10.

Ви дома відчули запах диму. Виглянули на майданчик і побачили, що вогонь і дим на сходах. Ваші дії?

1. Обіллєте себе водою, накриєтеся мокрою ковдрою з головою і покинете будинок.

2. **Викличете пожежну службу по телефону "101" або « 112» і чекатимете приїзду пожежників.**

3. **Щільно закриєте двері і вікна.**

Завдання 11.

Ви один перебуваєте у квартирі на восьмому поверсі. Сильне задимлення у під'їзді дев'ятиповерхового будинку з цегли й бетону. Пожежа у квартирі поверхом нижче. Які ваші дії?

1. Скористаєтеся ліфтом і покинете будинок.

2. **Подзвоните в пожежну охорону.**

3. **Закриєте двері, заткнете всі щілини мокрими ганчірками.**

4. Сховаєтеся у ванній кімнаті.

5. Винесете коштовні речі на балкон.

6. **Виключите електрику, перекриєте газ.**

7. **Знімете з вікна фіранки.**

8. Відкриєте вікна в жилих кімнатах.

9. **Наповните водою наявні у квартирі ємності.**

10. **Зателефонуєте батькам.**

Завдання 12.

Що необхідно зробити при виникненні пожежі у будівлі?

1. Сховатися у будівлі і чекати допомоги пожежних.

2. **Оцінити обстановку і визначити, звідки виходить небезпека, а також повідомити у пожежну частину про пожежу.**

3. **Йти у бік, протилежний пожежі.**

4. **Рухатися у бік незадимленої східцевої клітки або до виходу.**

Завдання 13.

Що необхідно зробити людині при небезпечній концентрації диму і підвищеній температурі, якщо він не може вийти на східцеву клітку (до виходу)?

1. Зробити декілька глибоких вдихів і видихів.

2. **Повернутися у приміщення і щільно зачинити двері.**

3. **Дверні щілини і вентиляційні отвори закрити вологими ганчірками.**

4. **Чекати пожежних-рятувальників.**

Завдання 14.

Назвіть правильну відповідь із запропонованих при ситуації, коли на вас загорівся одяг.

1. Побігти і спробувати зірвати одяг.

2. Зупинитися, впасти і кататися, збиваючи полум'я.

3. Загорнутися у ковдру або обмотатися цупкою тканиною.

Завдання 15.

Рятуючи потерпілих з палаючого будинку, ви:

- накриєте голову мокрою ковдрою, шматком цупкої тканини або пальто (плащем), проходячи через палаюче приміщення;

- надягните ватно-марлеву пов'язку, змочену 5% розчином лимонної кислоти або респіратор Р-2 для захисту органів дихання від чадного газу при перебуванні в сильно задимленому приміщенні;

- надягните протигаз ЦП-5, цупкий одяг і гумове взуття для захисту від задимленості високої температури та токсичних речовин, що утворилися при горінні;

- знайшовши людину, на якій горить одяг, спробуєте загасити його за допомогою вогнегасника ВХП-10 і після цього евакуюєте його з палаючого будинку;

- двері в задимлене приміщення будете відкривати різко, щоб не одержати сильних опіків від розпеченої ручки.

Завдання 16.

Загасивши палаючий одяг на потерпілому, необхідно:

- спробувати видалити залишки одягу і бруд, потім прикрити пошкоджену поверхню чистою тканиною, прикласти холод і забезпечити постраждалому повний спокій;

- змастити обгорілу поверхню китовим, борсучим, ведмежим жиром або посипати крохмалем, содою, мукою, потім закрити обгорілу поверхню сухим стерильним простирадлом, дати постраждалому 2-3 пігулки анальгін і запропонувати багато питва;

- спробувати видалити залишки одягу і бруд, проколоти опікові пухирі, промити обгорілу поверхню слабким розчином перманганату калію, закрити поверхню чистою тканиною і до приїзду «Швидкої допомоги» забезпечити постраждалому повний спокій;

- забинтувати або щільно сповити чистим простирадлом обгорілу частину тіла, наповнити снігом, льодом, холодною водою герметичні ємності і обкласти ними обгорілу поверхню поверх сухого простирадла, дати постраждалому 2-3 пігулки анальгін, запропонувати багато питва і до приїзду «Швидкої допомоги» забезпечити постраждалому повний спокій;

- накрити обгорілу поверхню сухим стерильним простирадлом або пелюшкою, наповнити снігом, льодом або холодною водою поліетиленові пакети, пластикові пляшки і обкласти ними обгорілу поверхню поверх сухого простирадла або пелюшки, дати постраждалому 2-3 пігулки анальгін, забезпечити постраждалому повний спокій до приїзду «Швидкої допомоги», запропонувати багато питва.

Завдання 17.

При гасінні палаючої вертикальної поверхні з використанням вогнегасника ВПХ-10 необхідно:

- підняти рукоятку угору і перекинути її до відказу, потім струсонати його кілька разів і струмінь піни, що утворився, спрямувати безпосередньо на палаючу частину поверхні;

- підняти рукоятку угору, перекинути її до відказу, потім перевернути вогнегасник вверх дном і струмінь піни, що утворився, направити у нижню частину палаючої поверхні;

- підняти рукоятку угору, перекинути її до відказу, потім перевернути вогнегасник вверх дном і струмінь піни, що утворився, направити у верхню частину палаючої поверхні;

- при наявності на вертикальній поверхні палаючих електричних дротів у

- першу чергу гасити їх як основне джерело горіння;

- при відсутності струменя піни з перевернутого вверх дном вогнегасника

- відкрити кришку і прочистити збризк, потім закрутити кришку, кілька разів струсонати вогнегасник і при появленні струменя піни розпочати гасити з верхньої частини поверхні.

Завдання 18.

Ви відчули різкий запах побутового газу у своїй квартирі. Газова плита включена. Ваші дії.

1. Викличте за телефоном «104» аварійну службу міськгазу.

2. Покличте сусідів.

3. Відключіть газову плиту, відкрийте кватирки і провітріть квартиру.

Завдання 19.

Поспішаючи в гості, ви не повністю перекрили кран газової плити. Йдучи з квартири, ви щільно закрили вікна, кватирки, балкон. Повернувшись з гостей, ви відчули запах газу. Що ви вчините в даній ситуації?

1. Увімкніть електричне світло і підіть до газової колонки, щоб перекрити кран.

2. Викличте фахівців газової служби.

3. Не вмикаючи світло, відкрийте вікна, кватирки, двері і провітріть приміщення, заздалегідь закривши до кінця кран.

Ситуативні завдання

« На воді»

Завдання 1.

Під час подорожі на теплоході ви побачили, що людина впала за борт судна, а поруч нікого немає. Ваші дії?

1. Крикнете: «Людина за бортом!»

2. Кинете потерпілому рятувальні засоби.

3. Позначите місце падіння плаваючими предметами.

4. Повідомите про те, що трапилося, капітанові судна.

5. Спостерігатимете за потерпілим, щоб не загубити його з поля зору.

6. Виконуватиме команди капітана.

7. Самостійно спустити за борт рятувальний пліт або шлюпку.

Завдання 2.

Роблячи уранішню пробіжку навколо озера, ви побачили, що тоне людина. Що робитимете в даній ситуації?

1. Побіжіть до найближчого автомата, викличте швидку допомогу і проситимете допомогти ще когось.

2. Шукатимете рятувальні засоби і човен.

3. Кинетесь у воду, допливе до постраждалого і дасте йому руку.

4. Піднірніть під потопуючого, візьміть його за волосся і попливіть до берега.

5. Підпливте до потопуючого, оглушіть його ударом по голові, а потім за волосся транспортуєте до берега.

Завдання 3.

При порятунку потопуючого ви будете наближатися до нього з боку:

- спини або ніг, якщо він лежить на спині;

- голови, якщо він знаходиться у вертикальному положенні;

- спини або ніг, якщо він лежить на животі або знаходиться у вертикальному положенні;

- з боку голови, якщо він лежить на спині;

- **спини в будь-якому випадку.**

Завдання 4.

Під час порятунку потопуючий схопив вас за руки. Якими будуть ваші дії?

1. Зробіть різкий рух руками так, щоб великі пальці рук потопуючого розгорнулися в різні боки.

2. Відігнете його голову назад натиском своєї долоні на підборіддя, утримуючи при цьому потопуючого за тулуб.

3. Впретесь ногами в груди або плечі потопуючого та сильно відштовхнетеся.

4. Різко розгорнете лікті в боки і в гору.

5. Зануритесь у воду, обхопите тулуб потопуючого і повернете його спиною до себе.

Завдання 5.

Під час відпочинку на озері стався нещасний випадок – потонула людина. Ваші дії?

1. Видалите воду з дихальних шляхів, очистите рот від водоростей, покладете на рівну поверхню, різко закинувши голову потерпілого, і зробіть штучне дихання і непрямий масаж серця.

2. Покладете потерпілого на спину і будете робити штучне дихання і непрямий масаж серця.

3. Будете приводити потерпілого до пам'яті (дасте нашатирний спирт, поплещете по щоках, розітрете грудну клітину).

Завдання 6.

У семирічної дитини, витягнутої з води, через п'ять хвилин після утоплення спостерігається виражений ціаноз обличчя, рясні пінисті виділення з дихальних шляхів, набряклі судини шиї та відсутність ознак дихання. **Що робити?**

1) Встановити тип утоплення:

а) справжнє (синє) утоплення;

б) бліде утоплення;

2) Визначити послідовність дій і вибрати правильну відповідь:

а) викликати «Швидку допомогу», правильно і чітко вказати місце знаходження потерпілого, забезпечити зустріч бригади «03» і провести її до місця події;

б) оцінити

Ситуативні завдання «На льоду»

Завдання 1.

Вам необхідно перейти річку по тонкому льоду. Річка робить поворот управо на 80 градусів. У якому місці, на ваш погляд, лід *менш* надійний?

1. На середині річки.

2. Біля правого берега.

3. Біля лівого берега.

Завдання 2.

Ви підійшли до річки, вкритої тонким льодом. У якому місці будете її переходити?

1. Біля гирла ріки.

2. Біля крутого берега.

3. Біля пологого берега.

4. Подалі від гирла притоку.

Завдання 3

Необхідно по кризі перейти водоймище. Який лід, по-вашому, найбільше міцний?

1. Білого кольору.

2. Що має синюватий відтінок.

3. Матовий.

4. Зеленкуватий.

Завдання 4.

При якій мінімальній товщині льоду можна переходити водоймище окремії людині?

1. 2-3 см.
2. 5-7 см.
3. 7-12 см.
4. 10-12 см.
5. 15 см.

Завдання 5.

Пересуваючись по тонкому льоду озера, ви раптово потрапили в холодну воду. Що ви будете робити, коли дістанетесь берега?

1. Звільнившись від мокрого одягу, стрибатимете, доки не зігрієтеся.
2. *Якийсь час кататиметеся по снігу в мокрому одязі.*
3. Пострибаєте в мокрому одязі.

Завдання 6.

Проходячи уздовж річки, ви побачили, що в ополонці борсається дитина, намагаючись вибратися на лід, але це йому не вдається зробити, оскільки кромка льоду кришиться. Що ви зробите для порятунку потерпілого?

1. Крикнете, що йдете на допомогу і, повзучи, пробиратиметеся до постраждалого.

2. Бігом по льоду попрямуєте до ополонки, щоб врятувати постраждалого.
3. *Візьмете жердину або мотузок і кинете постраждалому.*

Завдання 7.

Ви з товаришем прогулювалися уздовж річки. Несподівано з боку річки почули крик про допомогу. Ви підбігли до того місця і побачили, що за 10 м від берега в ополонці борсається людина, намагаючись вибратися на лід. Але спроби були безуспішні, оскільки кромка льоду постійно кришилася. Ваші дії в ситуації, що склалася?

1. Негайно кинетеся на лід і допоможете постраждалому.
2. Подзвоните в міліцію, викличте «Швидку допомогу».
3. *Крикнете, що йдете на допомогу і, повзучи, пробиратиметеся до постраждалого.*
4. *Візьмете драбину, жердину або мотузок і кинете постраждалому.*

Ситуативні завдання «Допомога при переохолодженні»

Завдання 1.

При розвитку переохолодження може спостерігатися:

- **дрижання;**
- сильний загрудний біль;
- **блідість, сухість шкіряного покриву, «мурмуровість» шкіри;**
- блювота;
- **апатія, неадекватна поведінка, іноді спостерігається агресивність;**
- сонливий стан;
- **паморочний стан;**
- спазм голосової щілини;
- **різке поверхнєве дихання;**
- різке підвищення артеріального тиску;
- **слабкий пульс;**
- тахікардія;
- **зупинка серцевої діяльності.**

(Відповідь: 1, 3, 5, 6, 7, 9, 11, 1)

Завдання 2.

При наданні ПМД при обмороженні необхідно (вказіть правильні відповіді):

- *перевести постраждалого в тепле приміщення;*
- *мокрый одяг і взуття, за можливістю, замінити на сухий;*
- *розтерти вражені ділянки шкіри спиртом, одеколоном, сухими*

руками до почервоніння шкіри;

- *покласти постраждалого у ванну з теплою водою;*
- *дати випити гарячий чай, каву;*
- *на вражені ділянки за наявності пухирів накласти стерильну пов'язку.*

(Відповідь: 1,2, 3,4, 5, 6)

Завдання 3.

У потерпілого є ознаки відмороження кінцівки. Як діяти в такому випадку?

1. На ушкоджене місце накласти міцну пов'язку.
2. Забезпечити спокій ушкодженої кінцівки.
3. **Доставити потерпілого в медичну установу.**
4. Прикласти холод до ушкодженого місця.
5. Надати ушкодженій кінцівці підняте положення.
6. Опустити уражену кінцівку якнайнижче до землі.
7. Нанести йодну сітку на ушкоджене місце.
8. Дати знеболюючий засіб.
9. Покласти на ушкоджене місце гарячу грілку.
10. **На ушкоджену ділянку тіла накласти стерильну пов'язку.**
11. **Зігріти уражену ділянку й самого потерпілого.**

(Відповідь:10,11,3)

Завдання 4.

Зима. Мороз 30 градусів. Велика небезпека обморожень і замерзань, а ваша несправна машина застрягла на степовій дорозі. До найближчого населеного пункту 20 км. Ви знаєте, що в холодну пору року першими починають замерзати пальці рук і ніг. Тому, перед тим як рушити в дорогу, постараетесь утеплити руки і ноги. Для цього:

- *утеплите газетою чи папером свої туфлі, черевики, ботинки, чоботи;*
- *обгорнете папером голі ноги, руки, а зверху надінете панчохи, рукавички, рукавиці;*
- *використаєте поліетиленові пакети;*
- *покладете папір під майку, сорочку;*
- *спробуєте знайти під снігом суху траву, покладете її під сорочку чи запхнете у рукавиці, рукавички;*
- *спробуєте утеплити тільки руки, розраховуючи на те, що ноги під час ходіння не замерзнуть;*
- *спробуєте швидким ходінням або бігом перемогти мороз.*

Ситуативні завдання « Дім і вулиця»

Завдання: виберіть правильне рішення даної ситуації.

1. Ви з товаришем йдете в школу. Раптом біля вас зупиняється автомобіль і незнайомец просить вас сісти до нього в машину, щоб ви показали йому шлях до школи, де навчаєтесь.

Рішення?

1. Перед тим як сісти в машину, потрібно запам'ятати номер автомобіля.
2. Сісти на заднє сидіння.
3. Сказати, що зараз вам ніколи, намалювати на аркуші маршрут до школи.
4. Разом з другом поїхати в школу на цій машині.
5. Сказати, що батьки забороняють сідати в машину до незнайомців.
6. Сказати: «Ні, я не поїду!».
7. Відійти від машини.
8. Сісти на переднє сидіння і біля школи відразу ж вийти із машини.
9. Не розмовляти з водієм.
10. Перейти на інший бік вулиці.

2. Ви один у квартирі. Дзвінок у двері і голос: «Я сантехнік із ЖЕКу. Впустіть, мені потрібно перевірити та відремонтувати водопровідний кран».

Рішення?

1. Впустити людину в квартиру.
2. Не впускати його в квартиру.
3. Впустити в квартиру та попросити показати службове посвідчення.
4. Подзвонити в ЖЕК та дізнатися, чи дійсно до вас направили сантехніка.
5. Відчинити двері та, не знімаючи ланцюжка, попросити майстра показати

службове посвідчення.

3. Ви один у квартирі. Раптом чуєте шурхіт із-за вхідних дверей і розумієте, що в вашу квартиру намагаються потрапити зловмисники. Рішення?

1. Відчинити двері зі словами: «Ви помилилися адресою!»
2. Зачинити двері на засув, ланцюг.
3. По телефону повідомити в міліцію про те, що в квартиру намагаються потрапити невідомі.
4. Запитати через двері: «Хто там?»
5. Заблокувати двері важкими предметами.
6. Через вічко розгледіти та запам'ятати «візитерів».
7. Сховатися у ванній чи комірчині.
8. Приготувати предмети, котрими можна захищатися.
9. Сховати коштовності та гроші в таємне місце.
10. Подзвонити сусідам та повідомити про скоєне.

4. Ви повернулися додому та виявили, що двері відкриті, а із квартири чути незнайомі голоси. Поруч нікого немає. Рішення?

1. Ввійти в квартиру та запитати: «Хто тут?»
2. Звернутися за допомогою до сусідів, попросити їх поспостерігати за квартирою.
3. Ввійти в квартиру та непомітно з'ясувати, що там відбувається.
4. Доступний спосіб (за телефоном від сусідів і т.д.) викликати міліцію.
5. Приготувати важкі предмети для того, щоб затримати «візитерів».

5. Визначте вихід із кожної поданої ситуації, скориставшись варіантами правої колонки.

Ситуація	Правила та способи забезпечення безпекою
а) на тролейбусній зупинці п'яна людина чіпляється з розмовами до перестарілого чоловіка, а ви проходите неподалік від цього місця. Ваші дії?	<ol style="list-style-type: none">1. Виконати вимоги грабіжників.2. Врятуватися втечею.3. Голосно покликати на допомогу.4. Вдарити нападника кулаком.5. Вдарити нападника гострим предметом в слабе місце.6. Із газового пістолета зробити постріли в обличчя з близької відстані.
б) на тролейбусній зупинці п'яна людина чіпляється з розмовами до вас. Ваші дії?	<ol style="list-style-type: none">7. Зробити постріли із газового пістолета вгору.8. Кинути в очі жменю пекучого перцю, змішаного з тютюном.9. Вкусити.10. Скористатися аерозольним газовим балончиком.
в) на безлюдній вулиці людина, розмахуючи	<ol style="list-style-type: none">11. Відштовхнути.

<p>ножем, кидається на вас, а поруч нікого не видно. Ваші дії?</p> <p>г) на пустирі озброєні пістолетами чоловіки вимагають у жінки гаманець, а ви проходите неподалік від цього місця. Ваші дії?</p> <p>г) на пустирі озброєні пістолетами чоловіки вимагають у вас гаманець, а поруч нікого не видно. Ваші дії?</p>	<p>12. Відійти в бік.</p> <p>13. Пройти до телефону-автомату та повідомити в міліцію про те, що відбувається, або зробити те ж саме за допомогою свого стільникового телефону.</p> <p>14. Покликати до дотримання законності.</p> <p>15. Спостерігати за тим, що відбувається, щоб за необхідності допомогти жертві нападу.</p>
---	---

IV

ІГРИ - ЗАВДАННЯ -

1. Гра «Сигнальні картки»

Зміст гри полягає в тому, що діти уважно слухають ситуацію, а потім на запропоновані їм варіанти відповідей подають сигнал – зелену картку, якщо відповідь вважають вірною, і червону картку, якщо так не слід робити і це призведе до біди.

Перемагає той, у кого найбільше правильних відповідей.

У вашій присутності пограбували квартиру. Грабіжник потрапив у ваше помешкання, коли ви були одні дома. Якими будуть ваші дії?

Варіанти відповідей:

- 1) вибігти на балкон та покликати на допомогу (*зелена картка*);
- 2) дати відсіч злочинцю, погрожувати йому, ляяти його (*червона картка*);
- 3) спробувати перелізти на балкон до сусідів (*зелена картка*);
- 4) заховатися десь у приміщенні (*червона картка*);
- 5) спробувати покликати на допомогу із вікна (*зелена картка*);
- 6) намагатися відволіктися і не звертати на уваги на грабіжника (*червона картка*);
- 7) піти на поступки грабіжнику, відповідати на його питання стосовно речей, коштовностей, віддати йому все (*зелена картка*);
- 8) намагатися запам'ятати злочинця, його прикмети, викликати міліцію за першої ж можливості (*зелена картка*);

9) після втечі грабіжника все в квартирі поставити на свої місця, навести лад, якщо замок зламаний, двері забарикадувати (*червона картка*).

2. Сюжетно – рольова гра «Я і незнайомець»

Зміст гри полягає в тому, щоб в ході інсценування життєвих ситуацій прокоментувати та пояснити, наскільки дії учасників були вірними.

Ситуація 1. Петро один дома. Дзвонить телефон. Хлопчик бере слухавку і чує незнайомий голос: «Добридень, а батьки вдома? А коли повернуться?»

Відповідь Петра: «Так, вдома, але вони зайняті, а що їм переказати? А куди і кому передзвонити?»

Чи вірна відповідь хлопчика?

Ситуація 2. Вітя один вдома. Дзвінок (стукіт) у двері. Подивився в вічко і побачив незнайому людину, в якій питає: «Хто там?». Далі пролунала відповідь: «Відчиніть, міліція! Людині зле, від вас викличемо «Швидку допомогу».

Відповідь Віті: «Скажіть, що трапилося і за якою адресою? Я все зроблю сам. Йде до телефону та викликає «Швидку допомогу».

Чи вірна відповідь хлопчика?

Ситуація 3. Ви грали у футбол на подвір'ї, вас покликала на ім'я незнайома жінка. Назвавши ім'я вашої матері, вона сказала, що є її подругою і приїхала з іншого міста. З вокзалу подзвонила мамі, а вона сказала, щоб її почекали у вашій квартирі.

Як ви вчините? Поясніть свої дії.

Ситуація 4. Сергій один вдома. Хтось намагається ключами відчинити вхідні двері. Сергій питає: «Хто там?». Почув відповідь: «Сантехніки, перевіряємо систему опалення». Сергій говорить: «Я нічого не знаю. Прийде о 17г. тато, тоді і приходьте». Але вони продовжують відчиняти двері ключами. Тоді Сергій швидко барикадує двері підручними засобами, дзвонить «102», викликає міліцію і біжить до вікна кликати на допомогу.

Чи вірні дії хлопчика?

3. Гра «Лінія ризику»

Учасники гри знаходяться за намальованою лінією ризику, а на другому її боці ставлять таблички «Високий ризик», «Низький ризик», «Ризик відсутній (тобто безпечно)».

Дітям видають картки-завдання з будь-яким варіантом дії, мотивом поведінки в певних обставинах. Кожен учасник читає, аргументує і кладе картку до потрібної таблички за ступенем ризику.

Питання – завдання в картках

1. Допізна затрималася у подруги, яка живе далеко від дому. Телефону немає.**(Високий ризик).**
2. Часто ходжу з другом однією дорогою і в один і той же час.**(Низький ризик).**
3. Поблизу малоосвітленого безлюдного провулку йду позаду незнайомого чоловіка на певній дистанції.**(Високий ризик).**
4. Гуляю на вулиці, слухаючи музику в навушниках.**(Низький ризик).**
5. Запізнююся. На моє щастя зупиняється машина і водій люб'язно пропонує підвезти.**(Високий ризик).**
6. Мене попросили два хлопці показати їм дорогу до лікарні, мені було ніколи, я не пішов з ними. **(Ризик відсутній (тобто безпечно)).**
7. Набридло гуляти біля будинку, поїхав з другом у центр міста, почали на вокзалі та по привокзальному майданчику прогулюватися. **(Ризик відсутній (тобто безпечно)).**
8. Йду повз торговельних рядів на базарі. Раптом кличуть: «Хлопче, кинь кубик, ноутбук розігруємо, лови вдачу, ось хлопчик виграв.» Не буду реагувати, пройду повз. **Ризик відсутній (тобто безпечно).**
9. Один хлопець, якого я бачив пару раз, запропонував у нього вдома гарний диск проглянути, обіцяв, що і інші, які я захочу, подивимося .Я залюбки прийняв запрошення. Ми пішли.**(Високий ризик).**

Гра “БРЕЙН-РИНГ”

Питання для брейн - рингу за темою «Особиста безпека»

1. Як назвати зловмисника, який зриває метро і житлові будинки? (Терорист)
2. Ушкодження органів тіла в результаті поранення або забиття.(Травмування)
3. Дорожньо-транспортна неприємність.(Аварія)
4. Насильник, злодій, вбивця – одним словом.....(Злочинець)
5. Отруйні холодні істоти.(Змії)
6. Злочинець великого діапазону. (Мафіозі)
7. Задушливий дим, газ. (Згар)
8. Раптова втрата свідомості внаслідок душевного потрясіння. (Обморок)
9. Руйнівне явище природи. (Стихія)
10. Звичайний нарив у народі.(Чирка)
11. Ціна за злочин. (Покарання)
12. Таємний виніс майна. (Крадіжка)
13. Повне несприйняття організмом їжі.(Анорексія)
14. Режим харчування, за допомогою якого іноді вдається досягти схуднення. (Дієта)
15. Павук, який чіпляється до тіла в лісі.(Кліщ)

Питання для брейн - рингу за темою «Дії при надзвичайних ситуаціях»

1. Захисна споруда цивільного захисту.(Сховище)
2. Що викликає захворювання шкіри краплями води у бані, басейні?
(Грибок)
3. Як передається грип?(Повітряно- крапельним шляхом)
4. Як ти можеш боротися з мікробами, які живуть у тебе в роті?(Зубна паста, обмеження солодоців)
5. Збудники грипу та застуди.(Віруси)
6. Що таке кіднепінг?(Крадіжка дітей з метою відкупу)
7. Що застосовують з метою запобігання розповсюдження інфекційних хвороб?(Карантин)
8. Де слід рятуватися при хімічному зараженні хлором?(На верхніх поверхах будівельних приміщень)
9. Які негативні фактори впливають на автономне існування людини в природі? (Страх, самотність, біль, спрага, голод, спека, холод, перевтомлення)
10. Який сигнал оповіщення при надзвичайних ситуаціях застосовують в нашій країні?(«Увага всім!»)
11. До чого призводить масове інфекційне захворювання на великій території за короткий час?(Епідемія)
12. Наявність яких трьох речей (предметів) вважається запорукою комфортного існування в природі? (Ніж, сіль, сірники)
13. Яка наркотична речовина найбільш небезпечна? (Будь-яка, всі)
14. Чого не можна робити при пошкодженні живота? (Давати пити)
15. Чим треба дезінфікувати рани? (Йод, зеленка, марганцівка, перекис водню).

Питання для брейн - рингу за темою «Рятування при потопленні»

1. Через який час після утоплення настає смерть? (Десь 4-6 хвилин)
2. Як треба підпливати до потопельника ? (Позаду)
3. Якого кольору шкіра буває у потопельника? (Бліда, синювата)
4. Як слід транспортувати потопельника? (Обличчям вгору, голова над водою)
5. Як потрібно видаляти воду з дихальних шляхів та шлунку? (Потерпілого на животі перегнути через своє коліно, щоб голова звисала донизу)
6. Чому «блідих» потопельників оживити набагато легше та швидше? (У них немає води у легенях, не припиняються серцеві скорочення)
7. Як відновити дихання?(Штучна вентиляція легенів, штучне дихання, методи штучного дихання «із рота у рот» та « із носа у рот»)
8. Для чого потрібно розтирати тіло (шкіру) сухою тканиною?(Для швидкого відновлення кровообігу та зігрівання)
9. Тимчасова втрата свідомості при утопленні. (Запаморочення)
10. Що треба перевірити у постраждалого після видалення із води? (Дихання, пульс, свідомість, наявність ушкоджень, чи розширені зіниці)
11. Що робити, якщо у потерпілого внаслідок судоми зціпило зуби? (Розціпити за допомогою будь-якого твердого предмету)
12. Що може призвести до удушення? (Запалий язик, його необхідно витягти і слідкувати за тим, щоб він назад не запав)

13. Що необхідно робити, щоб із легенів та шлунку вилилась вода?(Декілька разів надавити на спину руками)
14. Як слід робити розтирання кінцівок?(У напрямку до серця)
15. Якого ритму вдихів повинен дотримуватись той, хто робить штучне дихання? (15-20 вдихів за хвилину)
16. Раптове мимовільне скорочення м'язів при плаванні. (Судоми)
17. Як відновити серцеву діяльність? (За допомогою непрямого масажу серця)
18. Як привести потопельника до тями? (Дати понюхати нашатирний спирт на ватці)
19. Що треба зробити, якщо у вас в воді зсудомило м'язи стегна?(Зігнути ногу в коліні, міцно притиснути п'ятку руками до сідниці)
20. Скільки ритмічних рухів стискань грудної клітини робиться між вдихами за методикою непрямого масажу серця? (5 стискань).

Питання для брейн - рингу за темою «Екологія та здоров'я»

1. Чому можуть бути шкідливими для здоров'я концервовані харчі? (Можна отруїтися ботуліном)
2. Чому в місті не можна палити сміття? (Тому що повітря забруднюється отруйними речовинами)
3. При спалюванні сміття повітря забруднюється отруйними речовинами. Назвіть відомі вам небезпечні речовини. (Діоксин, канцерогени, радіонукліди та інші...)
4. Назвіть декілька видів видалення нітратів із овочів? (Вимочування, відварювання, маринування)
5. В тютюновому чаді міститься аміак, ацетон, нікотин, пиридіт та інші речовини. Яка речовина викликає звикання до паління? (Нікотин)
6. Воду із крана перед вживанням краще відстояти. Чому? (Щоб зник (через 2 години) хлор, який міститься у воді)
7. Назвіть 2 причини екологічного голоду повітря в місті? (Загазованість в атмосфері, пил)
8. Назвіть речовину, яка повністю нейтралізує дію нітратів?(Вітамін С)
9. Із повсякденних продуктів харчування які найнебезпечніші для здоров'я? (Сіль та цукор)
10. Чи можна отримати отруєння, працюючи у респіраторі із аніліновими барвниками та розчинниками? (Так, можна. Випарювання цих речовин всотуються крізь шкіру)
11. Назвіть засоби очищення води в умовах походів? (Кип'ятіння, додати йод з розрахунку 2 краплі на 1 літр води)
12. Коли автомобіль викидає більше токсичних речовин? (На холостому ході)
13. Чому морська вода не придатна для вживання, може викликати

отікання мозку та смерть людини при надлишковому вживанні? (Морська вода містить великий процент мінеральних речовин)

14. Який прилад є джерелом побутового опромінення? (Телевізор, комп'ютер та інші..)

15. Чому не можна вживати в їжу рослини, які вирости біля дороги? (Вони містять отруйні речовини: цинк, залишки бензину).

Список використаної літератури

1. Відлюдків В. Екстремальні ситуації природного характеру: Ситуаційні завдання для перевірки якості знань навчання // Основи безпеки життєдіяльності – № 3. – 2000, – с. 39-45.

2. Ваншельбаум А. Методика застосування ситуаційних карток // Військові знання. – 1999. – №5 . – с. 38-39 № 6. – с. 37-38.

3. Види аварій, катастроф і стихійного лиха. Надзвичайні ситуації природного характеру // Надзвичайна ситуація. – 1999. - №6 – с.37-38.

4. Дридман Л.М. Моделювання в навчальній діяльності. – М: Педагогіка, 1982. – 216 с.

5.Кларин М.В. Інтерактивне навчання – інструмент освоєння нового досвіду // Педагогіка. – 2000. – №7. – с. 12-13.

6.Лапін В.М. Безпека життєдіяльності людини. Навчальний посібник. – Знання, 2001. – 186 с.

7. Лісичин А. Тести з небезпечних природних ситуацій. Атмосферні небезпечні ситуації // Основи безпеки життєдіяльності – № 3. –2006. – с. 43-46.

8. Лісичин А. Тести з небезпечних природних ситуацій. Гідросферні небезпечні ситуації // Основи безпеки життєдіяльності -№ 9 -2006. – с. 42-44.

9. Мокроусов В. Пожежі і вибухи: Картки тестового контролю для 8-го класу // Основи безпеки життєдіяльності – № 4. – 2006. – с. 32-38.

10. Мокроусов В. Пожежі і вибухи: Картки тестового контролю для 8-го класу // Основи безпеки життєдіяльності – № 5. – 2006. – с. 30-37.

11. Мошкін В. Діяти розумно і рішуче. Навчання школярів ухваленню рішень в небезпечних ситуаціях // Основи безпеки життєдіяльності – № 6. –

2005. – с. 46-50.

12. Побірченко Н. Інтерактивне навчання в системі нових освітніх технологій // Початкова школа. – 2004. – №10. – с. 8-9.

13. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання. – К.: А.С.К., 2004. – 192 с.

14. Рекомендації щодо дій населення у надзвичайних ситуаціях. Безпека на воді // Надзвичайна ситуація. – 1999. - №8 – с.38.

15. Трунов В.К. Як перевірити знання випускника: Тести підсумкової атестації у 9- класі // Основи безпеки життєдіяльності -№ 1-2. – 2005. – с. 43-50.